

POSTANOWIENIE

Dnia 18 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu w dniu 18 stycznia 2024 r. w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej zażalenia adw. A. H. obrońcy obwinionej I. P. - sędzi Sądu Apelacyjnego w [...], na postanowienie Zastępcy Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych z 14 czerwca 2023 r., sygn. akt [...],

postanowił

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sędzia I. P. została obwiniona o to, że w dniu 11 grudnia 2019 r. w [...] uchybiła godności urzędu w ten sposób, że jako funkcjonariusz publiczny, członek składu orzekającego w sprawie Sądu Apelacyjnego w [...] o sygn. akt [...], przekroczyła swoje uprawnienia w ten sposób, że przyznając sobie kompetencje do ustalania i oceny sposobu działania konstytucyjnych organów państwa w zakresie sposobu wyboru części członków Krajowej Rady Sądownictwa oraz sposobu powołania sędziego sprawozdawcy w tej sprawie w osobie sędziego Sądu Apelacyjnego w [...] G. M., przez co podważając przepis art. 55 § 1 ustawy z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, wzięła udział w wydaniu postanowienia o przedstawieniu Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego, którego treść stanowiła bezprawną ingerencję w ustawowy sposób powołania sędziów do składów orzekających, co mogło prowadzić do naruszenia art. 178 ust. 1 Konstytucji oraz naruszyło przepis art. 82 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych, określający obowiązek postępowania zgodnie ze ślubowaniem sędziowskim, w tym w szczególności obowiązek stania na straży prawa, a tym

samym, wyczerpując znamiona przestępstwa z art. 231 § 1 k.k., stanowiło działanie na szkodę interesu publicznego w postaci prawidłowego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, to jest przewinienia dyscyplinarnego z art. 107 § 1 ustawy z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Postanowieniem z 14 czerwca 2023 r. SSA Przemysław Radzik – Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych, działając na podstawie art. 114 § 1 ustawy z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, z urzędu, w sprawie popełnienia przewinienia dyscyplinarnego w postaci uchybienia godności urzędu przez sędziego Sądu Apelacyjnego w [...] – I. P., umorzył postępowanie dyscyplinarne o czyn z art. 107 § 1 ustawy z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, wobec stwierdzenia, że prowadzone postępowanie dyscyplinarne w stosunku do sędzi I. P. nie dostarczyło podstaw do złożenia wniosku o rozpoznania sprawy dyscyplinarnej.

Zażaleniem z 5 lipca 2023 r. (data nadania w urzędzie pocztowym k. 11), obrońca sędzi I. P. - adw. A. H. zaskarżyła wskazane postanowienie, zarzucając mu:

1) obrazę przepisów prawa materialnego, w zakresie kwalifikacji prawnej czynu przypisanego obwinionej, tj. obrazę art. 107 § 3 pkt 3 usp, która legła u podstaw zaskarżonego postanowienia (vide przedostatnie zdanie uzasadnienia postanowienia), polegającą na bezpodstawnym przyjęciu, że zachowanie obwinionej wypełniło kontratyp ustawowy i z tego względu postępowanie dyscyplinarne należało umorzyć na podstawie art. 114 § 10 usp, podczas gdy:

a) prawidłowa wykładnia brzmienia naruszonego przepisu, w szczególności zastrzeżenie wynikające, z art. 42a § 6 usp, tj. enumeratywne wyliczenie uprawnionych do wnoszenia o przeprowadzenie tzw. testu niezawisłości wyklucza z tego kręgu członka składu orzekającego, którym niewątpliwie była obwiniona, biorąc udział w wydaniu postanowienia o przedstawieniu Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego, ponadto przedstawienie Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego, niezależnie od treści tego zagadnienia, nie jest badaniem spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności, o którym mowa w art. 107 § 3 pkt 3 usp;

b) niedopuszczalne jest stosowanie kontratypu w sytuacji, w której w dacie inkryminowanego zachowania obwinionej, tj. 11 grudnia 2019 r., nie istniał nie tylko

ten kontratyp, ale nie istniał także delikt dyscyplinarny, który miałyby popełnić obwiniona i do którego kontratyp ten się odnosi, albowiem kontratyp został wprowadzony nowelizacją z dnia 9 czerwca 2022 r., Dz. U. z 2022 r., poz. 1259, a delikt, do którego kontratyp się odnosi, tj. przepisy art. 42a § 1 i 2 usp i art. 107 § 1 pkt 3, zostały wprowadzone tzw. ustawą kagańcową z dnia 20 grudnia 2019 r., Dz. U. z 2020 r., poz. 190), a więc po dacie zarzucanego obwinionej czynu;

2) obrazę przepisów prawa materialnego, w innym wypadku niż kwalifikacja prawna czynu, tj. obrazę art. 42 ust 1 Konstytucji RP, art. 1 § 1 k.k. oraz z art. 115 § 1 k.k. w zw. z art. 128 usp, wyrażająca się w uczynieniu podstawą umorzenia postępowania dyscyplinarnego art. 114 § 10 usp (tj. braku podstaw do złożenia wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej) podczas gdy rzeczywistą i prawidłową podstawą materialnoprawną umorzenia postępowania dyscyplinarnego powinien być art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 128 usp (tj. czynu nie popełniono), skoro w uzasadnieniu postanowienia organ sam przyznaje, że dnia 11 grudnia 2019 r., podjęte przez obwinioną Sędziego Sądu Apelacyjnego w [...] I. P. zachowanie nie było penalizowane w ustawie Prawo o ustroju sądów powszechnych, gdyż art. 42a § 1 i 2 usp a także art. 107 § 1 pkt 3 usp zostały wprowadzone nowelizacją z dnia 20 grudnia 2019 r. (Dz. U. z 2020 r., poz. 190);

3) wywierającą wpływ na treść orzeczenia obrazę przepisów postępowania, tj. art. 94 § 1 pkt 4 k.p.k. oraz art. 322 § 2 k.p.k. w zw. z art. 128 usp polegającą na zaniechaniu wskazania przyczyn umorzenia, albowiem:

a) uzasadnienie postanowienia o umorzeniu jest zupełnie niekoherentne z treścią zarzutu sformułowanego przeciwko obwinionej, w szczególności jest obarczone deficytem jakichkolwiek rozważań związanych z przyjętą w zarzucie, krzywdzącą obwinioną i szkalującą jej dobre imię kwalifikacją prawną projektowanego deliktu, w tym rzekomego, m.in: jednoczesnego wypełnienia przez obwinioną znamion przestępstwa z art. 231 k.k., uchybienia godności urzędu z art. 107 § 1 pkt 5 usp (w dacie czynu z art. 107 § 1 usp), podważenia przez obwinioną art. 55 § 1 usp tj. kompetencji Prezydenta do powoływania sędziego na urząd, naruszenia przez obwinioną art. 82 § 1 usp tj. obowiązku postępowania zgodnie ze ślubowaniem sędziowskim, w tym w szczególności obowiązkiem stania na straży prawa, podczas gdy w rzeczywistości udział przez obwinioną w wydaniu w trybie art.

390 § 1 k.p.c. postanowienia o przedstawieniu Sądowi Najwyższemu zagadnienia prawnego był działaniem w pełni legalnym, pozostającym w obszarze orzecznictwa i kompetencyjnym Sądu Apelacyjnego, podlegającym wyłącznie nadzorowi judykacyjnemu Sądu Najwyższego a ponadto dyktowanym troską o dobro wymiaru sprawiedliwości, w tym o stabilność orzecznictwa wyroków wydawanych w imieniu RP i ich zgodność z porządkiem prawnym UE;

b) uzasadnienie postanowienia o umorzeniu jest wewnętrznie sprzeczne, gdyż zawiera kolejno stwierdzenie braku przepisów penalizujących zachowanie obwinionej w dacie podjęcia tego zachowania (co zdaniem skarżącej powinno skutkować stwierdzeniem negatywnej przesłanki procesowej z art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k.), następnie relację z wprowadzenia przepisów penalizujących, dalej zupełnie nieadekwatne rozważania dotyczące wprowadzenia testu niezawisłości, następnie zbędne przytoczenie art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 128 usp (podczas gdy o stosowaniu ustawy względniejszej przy braku czynu nie może być mowy), ostatecznie sprzeczny z art. 1 § 1 k.k. w zw. z art. 115 § 1 k.k. wniosek o konieczności zastosowania ustawy nowej (bez podania przyczyny dlaczego ustawa obowiązująca w dacie zachowania obwinionej nie jest względniejsza, mimo że nie penalizuje zachowania) stwierdzający niemożność przypisania obwinionej czynu z art. 107 § 1 usp (bez wskazania konkretnego punktu) dodatkowo kwalifikujący działania obwinionej jako kontratyp ustawowy z art. 107 § 3 pkt 3 usp (wbrew jego literalnej treści i oczywistej nieprzydatności w badaniu legalnej aktywności orzecznictwa obwinionej, niezależnie od faktu, że skoro nie ma deliktu z art. 107 § 1 usp z jakiego powodu sięgać po kontratyp).

Podnosząc te zarzuty skarżąca wniosła o zmianę postanowienia przez wskazanie, że umorzenie postępowania dyscyplinarnego następuje na podstawie art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 128 usp ze względu na to, że przewinienia dyscyplinarnego zarzucanego obwinionej nie popełniono.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Na wstępie należy podkreślić, że skarżąca nie kwestionowała rozstrzygnięcia w postaci umorzenia postępowania dyscyplinarnego, a jedynie podstawę prawną

i wskazaną w uzasadnieniu postanowienia przyczynę, dla której postępowanie dyscyplinarne zostało umorzone. Skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez przyjęcie za podstawę prawną umorzenia postępowania dyscyplinarnego art. 17 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 128 u.s.p.

W ocenie Sądu Najwyższego Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych w sposób prawidłowy dokonał badania z urzędu okoliczności, które mogłyby świadczyć o wystąpieniu w sprawie przesłanek uzasadniających umorzenie postępowania dyscyplinarnego. Skarżąca kwestionując jedynie samą argumentację z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia, zgadzała się jednocześnie co do zapadłego rozstrzygnięcia - umorzenia postępowania dyscyplinarnego.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do podniesionego w zażaleniu zarzutu obrazy przepisów postępowania, poprzez zaniechanie wskazania przyczyn umorzenia, wskazać trzeba, że jest on niezasadny i nie ma wpływu na treść postanowienia. Podkreślić trzeba, że skuteczność zarzutu obrazy przepisów postępowania warunkowana jest jego wpływem na treść zapadłego orzeczenia, a także konieczne jest wykazanie w czym konkretnie przejawia się zarzucone naruszenie. Tymczasem podniesiony w zażaleniu zarzut tych wymogów nie spełnia, ponieważ Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego nie zaniechał podania przyczyny umorzenia i jest nią przepis art. 114 § 10 u.s.p. przewidujący ogólną przesłankę umorzenia postępowania dyscyplinarnego w postaci „braku podstaw do złożenia wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej”.

Skarżąca podniosła, że uzasadnienie jest wewnętrznie sprzeczne i niekoherentne z treścią zarzutu sformułowanego przeciwko obwinionej. Taki zarzut nie znajduje potwierdzenia w treści uzasadnienia, z którego wynika, że w dniu popełnienia przez sędziego I. P. zarzucanego jej czynu, to jest 11 grudnia 2019 r., obowiązywała ustawa z 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 52), w wersji obowiązującej od 7 listopada 2019 r. do 31 grudnia 2019 r. Zarazem w dniu 11 grudnia 2019 r. nie obowiązywały: art. 42 a § 1 i 2 oraz art. 107 § 1 pkt 3 wprowadzonych ustawą o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawie o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw z 20 grudnia 2019 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 190), a także przepis art.

107 § 3 pkt 3 wprowadzony ustawą z 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 1259).

Ma to znaczenie dla oceny zawinienia obwinionej, gdyż taka treść uzasadnienia wskazuje na brak podstaw dla przypisania jej, w świetle art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 128 usp, na gruncie obowiązujących przepisów, zachowania określonego w art. 107 § 1 usp. Takie uzasadnienie postanowienia o umorzeniu postępowania nie prowadzi do wniosku, że obwiniona nie popełniła zarzucanego jej czynu ani że w chwili czynu jej zachowanie nie stanowiło deliktu dyscyplinarnego, a do konstatacji, że w świetle obowiązujących przepisów dalsze prowadzenie postępowania straciło racjonalne podstawy, albowiem charakter zarzucanego czynu wyklucza winę sędzi I. P.

Zastępca Rzecznika Dyscyplinarnego Sędziów Sądów Powszechnych procedował zatem słusznie umarzając postępowanie dyscyplinarne na podstawie art. 114 § 10 usp. Postępowanie nie dostarczyło bowiem w jego ocenie podstaw do złożenia wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, co Sąd Najwyższy w pełni podziela.

Z tych samych przyczyn za niezasadne uznać należało zarzuty obrazy prawa materialnego, w postaci błędnej podstawy umorzenia postępowania oraz błędnej kwalifikacji prawnej czynu przypisanego obwinionej, poprzez bezpodstawne przyjęcie, że jej zachowanie wypełniło kontratyp ustawowy o którym mowa w art. 107 § 3 pkt 3 usp, w sytuacji, kiedy czyn przypisany obwinionej nie stanowił deliktu, do którego kontratyp się odnosi.

Zarzuty naruszenia prawa materialnego, podniesione przez skarżącą, odnosiły się do treści uzasadnienia postanowienia, przez co nie mogły mieć wpływu na treść samego rozstrzygnięcia. Natomiast podstawą umorzenia postępowania dyscyplinarnego był art. 114 § 10 usp i taki skutek jego zastosowania wystąpiłby niezależnie od wskazanej w uzasadnieniu kwalifikacji prawnej zarzucanego obwinionej czynu. Podstawa prawna umorzenia przyjęta przez Zastępcę Rzecznika Dyscyplinarnego jest prawidłowa - postępowanie dyscyplinarne nie dostarczyło podstaw do złożenia do sądu dyscyplinarnego wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej, rzecznik dyscyplinarny wydał zatem postanowienie o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego.

Kierując się powyższym Sąd Najwyższy rozstrzygnął ja na wstępie.

[M. T.]

[ms]